

ПОСЛАНИК НА БЪЛГАРСКАТА КУЛТУРА

Списание „Обзор“, орган на Комитета за изкуство и култура, Съюза на българските писатели и Националната комисия на НРБ за Юнеско, навърши десет години. Но зад тази скромна цифра се крие значителна — и в количествено, и в качествено отношение — дейност за популяризиране на българската култура в цял свят.

Достатъчно е да се споменат някои цифри, които характеризират мащабите на тази дейност, за да се убедим в нейния размах: сп. „Обзор“ има три емисии — на френски, английски и испански език, които се разпространяват в 98 страни от цял свят, задоволявайки интересите на една действително широка аудитория — представители на художествената интелигенция, учени, творци, университетски центрове по славистика и балканистика. . . .

Обяснението за широкия кръг читатели, сред които намира ласкав прием сп. „Обзор“, безспорно се крие преди всичко в широкия спектър на публикуваните материали, които в своята съвкупност изграждат една обхватна панорама на българската култура, нейната многовековна история и настояще. От съкровищата на древната тракийска култура по нашите земи до най-новите постижения на българското изкуство и култура — това е диапазонът на представяните в сп. „Обзор“ феномени из културната история на България в нейното хилядолетно развитие.

При цялата широта и разностранност в дейността на сп. „Обзор“ естествен неин център е популяризирането на българската литература. И в тази насока са и най-категоричните заслуги на списанието.

Сп. „Обзор“ помества художествени произведения — поезия, белетристика и публицистика, както и литературно-критически статии, портрети и изследвания, почерпани и от класиката, и от настоящето на нашата литература. За десет години в него са представени почти всички по-значителни творци на новата българска литература: Христо Ботев (по повод стогодишнината от героичната му гибел бе посветена цяла книжка), Пею Яворов, П. Ю. Тодоров, Димчо Дебелянов, Димитър Благоев — идеологът на работническото движение у нас и основоположник на марксистическата ни литературна критика, Георги Бакалов, Елин Пелин, Христо Смирненски, Христо Ясенев, Никола Фурнаджиев, Ангел Каралийчев, Асен Разцветников, Антон Страшимиров, Дора Габе, Елисавета Багряна, Людмил Стоянов, Христо Радевски, Младен Исаев, Ангел Тодоров, Георги Караславов. . . та до наши съвременници като Александър Геров, Валери Петров, Божидар Божилов, Георги Джагаров, Павел Матев, Владимир Голев, Добри Жотев и още много други.

Но едва ли е възможно, а и не е необходимо да се изброяват всички творци, чиито произведения са се появявали по страниците на сп. „Обзор“, за да достигнат до многомилionenна аудитория в цял свят. Като се започне от неистовия светогорски монах, поставил със своята „История славяноболгарская“ началото

на новата българска литература и се свърши с нейните най-млади днешни творци — всички те са част от появилото се в сп. „Обзор“, нагледен израз на стремежа му да запознае световната общественост с разностранните богатства на класическата и съвременната наша литература. Като илюстрация на стремежа да се представят творците от различни поколения в тяхната естествена приемственост и взаимна връзка могат да послужат много инициативи на списанието — като например „поетичната антология“, осъществена в една негова книжка, която започва със стихове от Дора Габе и Елисавета Багряна и завършва с Матей Шопкин.

Разбира се, ако дотук ставаше дума предимно за поезията, това не означава, че белетристиката и литературната критика също нямат достойно място на страниците на списанието. С откъси от романи, повести, новели и разкази са представяни такива значителни наши съвременни писатели като Георги Караславов, Андрей Гуляшки, Павел Вежинов, Богомил Райнов, Камен Калчев, Илия Волен, Николай Хайтов, Йордан Радичков — до най-младите изяви разказвачи.

В областта на литературната и художествена критика, историята и теорията на литературата сп. „Обзор“ е привлякло за сътрудничество цвета на нашата литературоведска и естетическа мисъл: акад. Тодор Павлов, акад. Пантелей Зарев, Ефрем Каранфилов, Тончо Жечев, Стоян Каролев, Пенчо Данчев, Атанас Стойков, Любомир Тенев, Здравко Петров, Васил Стефанов, Чавдар Добрев, Максимилиан Киров, Димитър Аврамов и мн. др.

Но изброяването на имена, колкото и показателно да е, не може да даде пълна представа за дейността на сп. „Обзор“. Преди всичко защото литературата, макар и преобладаваща, е само част от представеното на неговите страници. Много място се отделя също и на изобразителното изкуство, като видни наши художници се представят с репродукции и изследвания на творчеството им; на музиката; на балета, театъра, архитектурата, художествената самодейност и пр.

Макар и да не е в обсега на преките му задачи, сп. „Обзор“ отделя внимание и на крупни събития в нашата история, изиграли голяма роля в общественно-политическата, духовната и културната история на народа, третирайки ги от специфичен ъгъл. Пример в това отношение (и не единствен) може да бъде книгата, посветена на стогодишнината от Априлското въстание, представено и като епохално историческо събитие, и в отражението му върху нашата култура и изкуство.

Този комплексен подход към проблемите, изникващи пред списанието, търсенето на обединяващите звена между култура, история и съвременност се отразява и в подхода му към актуалните проблеми на днешния ден. Още преди няколко години сп. „Обзор“ проведе разговор между видни творци на литературата и други изкуства на тема: „Европа — континент на мира“. С широтата на изказаните мнения и пожелания, обединени от искрена загриженост на творците за съдбата на мира в цял свят, този разговор изигра ролята на чувствителен барометър, показващ господстващата насока на възжеланията на творците. Следващият разговор на тема: „Хуманизъм и съвременност“ продължи тази линия на откровено и искрено обсъждане проблемите на съвременността. Последната засега инициатива в тази насока е разговорът „Един свят на мира — дълг на твореца“, в който участвуват повече от петдесет видни писатели от цял свят.

Всичко това вече дава представа и за ролята на сп. „Обзор“ и за нарасналия му авторитет в световен мащаб. Колкото и кратък срок да са десет години, може да се забележи как и в този недълъг период се променя самият характер на дейността на списанието. И ако в първите години доминираше информативната страна в работата на списанието, стремежът да се навакса пропуснатото, да се покаже на света постигнатото от българската култура, днес задачите на списанието —

без, разбира се, да се подценява неговата роля на информативен орган — са вече активно да участва в световния културен живот, да бъде действена сила в културния обмен между народите и в борбата за светло бъдеще на човечеството.

Едва ли е възможно в една кратка бележка да се представи и оцени дейността на сп. „Обзор“ в истинските ѝ мащаби и значимост, да се прецени резонанса ѝ в световния културен контекст. Защото неговата дейност е пионерска в много отношения, а резултатите ѝ трудно могат да се осъзнаят в истинските им мащаби. Но ако кажем, че сп. „Обзор“ е един своего рода „посланик на българската култура“ по света, ще бъдем близо до същността и значимостта на многостранната му дейност за популяризиране на българското изкуство и култура, за духовно сближение между народите.

Литературна мисъл